

УДК 657.633

МЕТОДИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ: ПИТАННЯ ПРАКТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Студ. О.В. Галецька, гр. ОАмг-16
Науковий керівник доц. Є.Б. Хаустова
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Основною метою дослідження є виявлення проблемних питань використання різних методів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції, розробка пропозицій щодо їх вирішення. Для досягнення постановленої мети потрібно виконати таке завдання: проаналізувати та виявити особливості різних методів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження обрано облік витрат виробництва, а предметом – використання методів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції.

Методи та засоби дослідження. Методи дослідження базуються насамперед на обґрунтованій цілеспрямованій класифікації витрат за певними ознаками, що дає змогу забезпечити виокремлення різновидів витрат залежно від встановлених цілей обліку на підприємстві та сформуванню бази для планування, контролювання і регулювання відповідних пріоритетних груп витрат.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Основними науковими результатами, які відображають новизну дослідження та характеризують особистий внесок у розробку проблем управлінського обліку витрат виробництва полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробленні та впровадженні практичних рекомендацій із удосконалення системи управлінського обліку витрат виробництва. Практичне значення одержаних здобувачем результатів полягає в тому, що на основі науково-теоретичних результатів дослідження розроблені пропозиції з удосконалення методики та організації управлінського обліку витрат виробництва.

Результати дослідження. В умовах конкуренції ефективне управління підприємством потребує оперативної і якісної інформації про витрати на виробництво та собівартість кожного виду продукції. Існування специфічних, притаманних лише управлінському обліку, методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції уможливають досягнення оперативності, достовірності та аналітичності облікової інформації, що характеризує виробничу діяльність.

Для організації обліку витрат, який задовольнить потреби користувачів в умовах ринкової моделі господарювання, доцільно дослідити особливості методів калькулювання собівартості продукції. Існуючі методи базуються на виробничому та ринковому підходах. Перший підхід ґрунтується на калькулюванні та контролі витрат за кожним видом готової продукції. Для нього характерний розділ усіх витрат на прямі і непрямі. Другий підхід спрямований на удосконалення процедури прийняття управлінських рішень, можливості корегувати їх в залежності від змін на ринку та інших зовнішніх факторів. Цей підхід робить наголос на відображенні залежності витрат від змін в обсязі і структурі готової продукції, що призводить до поділу витрат на змінні та постійні. Перший підхід орієнтований на виробництво, другий - на ринок. На підставі запропонованої класифікації методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, дослідимо сутність та особливості використання нормативного методу, АВС-костингу та директ-костингу [1].

В умовах багатоменклатурного виробництва стає важливим вчасно отримувати інформацію про різного роду відхилення від норм витрат для оперативного управління виробництвом. Нормативним методом є основний метод виробничого обліку, що націлений на впровадження прогресивних норм витрат, дійовий контроль за рівнем витрат виробництва, що сприяє використанню даних обліку для виявлення резервів зниження собівартості продукції. Основними завданнями, що стоять перед нормативним методом є своєчасне запобігання нераціональному використанню ресурсів та оперативний аналіз витрат на виробництво.

При застосуванні методу АВС-костинг комплексні витрати (вартість електрики, витрати на утримання, капітальні витрати та інші) підсумовуються і розподіляються пропорційно до вимірника діяльності, який є найбільш економічно обґрунтованим для певного виду витрат (наприклад машино- години для розподілу витрат на електрику). Після цього їх розподіляють на продукт пропорційно до кількості годин витрачених для його створення. Метод калькулювання за видами діяльності АВС-костинг заснований на розподілі накладних витрат за видами діяльності.

Як альтернатива обліку повних витрат, розроблено метод обліку змінних витрат «директ- костинг». Зазначений метод передбачає визначення неповної собівартості, тобто собівартості без непрямих витрат. «Директ-костинг» є однією з основних систем управлінського обліку, яка не відноситься до обов'язкових, але широко впроваджена на провідних капіталістичних фірмах. Основною перевагою методу «директ-костинг» є те, що на основі інформації, яка формується, можна приймати оперативні управлінські рішення.

Кожен з зазначених методів має свої переваги та недоліки, а також своїх прихильників та критиків в наукових колах.

Слід також пам'ятати, що облік витрат виробництва здійснюється з метою складання різних видів звітності. Тому відмова від обліку виробничих витрат порушує й інший принцип бухгалтерського обліку - принцип історичної (фактичної) собівартості, згідно якому пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання [2].

Висновки. Отже, проаналізувавши питання практичного використання різних методів обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції можна запропонувати такі шляхи вдосконалення: 1) вести аналітичний складський облік готової продукції; 2) здійснювати аналіз собівартості продукції по статтях, виробам, виявляти причини допущених перевитрат; 3) відображати внутрішні резерви які має підприємство. На підприємстві доцільно впроваджувати систему виробничого (управлінського) обліку «стандарт-костинг», що уможливить оперативність, гнучкість інформації та сприятиме спрощенню процесу обліку витрат та калькулюванню готової продукції.

Ключові слова: витрати виробництва, калькулювання готової продукції, методи обліку витрат, управлінський облік витратами, система обліку витрат.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білоусова І. Проблеми обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції промисловості / Ірина Білоусова, Микола Чумаченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009.- №4 . – С.3-10.
2. Чумаченко М. Економічна робота на підприємстві та П(С)БО 16 «Витрати» / М. Чумаченко, І. Білоусова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 3. – С. 13–18.